

NATUURBOSCH

door B. STOFFEL.

Ik stond in het golvende boschlandschap, waar hooge pijnboomen met koperkleurigen bast werden afgewisseld door fijnspargroepen en witte berkenstammen. Het aantrekkelijke van dit stemmingsvolle landschap drong zich aan mij op. De imponeerende granietrotsen, stroomversnellingen en watervallen, maakten op mij, bewoner van de lage landen aan de zee, niet zoo grooten indruk van majesteit, als het eenvoudige boschlandschap.

In het Noord-Europeesche bosch veroorzaken meren, turfveenen, en boschweiden voldoende open ruimten om de een-tonigheid van het naaldhout te breken. De boschgrond is bedekt met mos en met de kruipende naar vanille riekende *Linnaea borealis*. Langs beken groeien varens.

Op zonnige plekken aan den buitenkant staat de Karthuizer anjelier en zooveel andere bloemen, die ook in Nederland voorkomen, maar ze zijn kleurenrijker dan bij ons. Espen en elzen staan overal verspreid en waar de bladeren vallen schieten naaldhoutplanten omhoog.

Waar het land volkomen vlak wordt is veenmos ontstaan en een begin van turfveen waarneembaar aan de stervende boomen, waaronder geen nieuwe begroeiing meer opkomt. Op de hellingen staat het zwaarste hout, maar de menschen hebben daar reeds te veel gehakt, sedert jaren bedekt een dicht tapijt van roode en zwarte boschbessen den grond en ook daar kunnen de boomzaden geen nieuwe boschbegroeiing te voorschijn roepen.

Hoevele, vele! jaren zijn voorbijgegaan sedert ik deze waarnemingen deed en nadacht over den opbouw van boschen in Nederland. Mijn herhaalde bezoeken aan het buitenland hadden mijn meening versterkt omtrent de dwaalwegen die onze boschbouwers bewandelden in de dagen van Schermbek.

Ik dacht na over de talloze moeilijkheden die in land- en tuinbouw voorkomen, veroorzaakt door ziekten en parasietenplagen, waarvan ook de boschbouw zijn deel krijgt.

In Wageningen wordt men overstelpt met vragen om inlichtingen over kwalen en moeilijkheden en de bestrijding daarvan en het antwoord is meestal de raadgeving: „uittrekken of afbreken en verbranden of doodspuiten”. Zou de studie over het ontstaan der moeilijkheden ons niet nader tot een oplossing voeren? Boschbouw moet berusten op natuurlijke

ontwikkeling. Kultuurmaatregelen die in den landbouw worden toegepast kunnen en mogen geen uitgangspunt worden voor boschontwikkeling.

Wie onbevooroordeeld heeft rondgekeken in den boschbouw hier en elders, moet tot deze gedachten komen. Wij menschen zijn geen heer en meester, wij kunnen slechts moeder natuur navolgen, maar niet beheerschen.

Dezer dagen stond ik weer tusschen de koperkleurige pinusstammen, maar thans in eigen land en zag naar de grondbewerking met den boschegel. Ik verheugde mij over de veranderde inzichten sedert de dagen van van Schermbeek; over den algemeenen ijver om de pijnbosschen te onderplanten, opdat het bosch zich op meer natuurlijke wijze kan ontwikkelen. Bij dezen arbeid met het moderne gereedschap kwam twijfel bij mij op over de noodzakelijkheid van dit werk. De boschgrond was niet vast, de zure begroeiing was strooksgewijs terzijde gelegd, er was mergelkalk gestrooid en nu kwam een woelploeg dien men boschegel noemt, deze ontbloote strooken openrijten, waardoor veel boomwortels in lange strengen door een paard worden stuk getrokken.

Er kwam twijfel bij mij op omtrent het nut van dit werk. Zou het onderplanten zonder gebruikmaking van den boschegel niet minder kostbaar en meer natuurlijk zijn? Zou het onderzaaien in plaats van planten wenschelijker zijn? Het succes van bezaaiing berust in hoofdzaak op den werkzamen humusgrond en deze is in onze eenzijdige pijnhoutbosschen nog verre te zoeken.

Wanneer over eenige jaren door de onderplanting van loofhout de rohhumus tot plantenvoedsel is omgezet, zal de bezaaiing niet mislukken, maar zoover zijn we nog niet.

De fauna van den boschgrond is onder pijnboomen te gering, het loofhout zal daarin verandering brengen, binnen enkele jaren zullen insektenlarven, regenwormen enz. gevolgd worden door mollen en deze natuurlijke grondbewerkers zullen het werk beter verrichten dan de menschen met machines. De natuur wijst ons den weg, wij kunnen de natuurprocessen steunen en verhaasten, maar wij kunnen niet heerschen.